

Emlékezés régi jászberényi tanárookra XVII.

A gimnáziumok régen is nagy hangsúlyt fektettek a művészeti nevelésre. Rendkívüli kötelező tárgyként többek között éneket, zenét tanítottak a jászberényi főgimnáziumban is. Ebben az írásomban olyan pedagógusra emlékezem, aki 30 évig volt a József nádor

képzés történetét feldolgozó írásban. A tanítói oklevelét 1903-ban itt szerezte meg.

A diploma kézhez vétele után, 19 éves korában már Nagykátán tanított az Epressi iskolában. Az Epressi iskolának az 1903-as év volt az első tanítási éve.

keznek az Epressi iskolatörténetben. Két év elteltével, 1905-ben hazakerült Jászberénybe, a Szentkúti iskolában kezdett tanítani, s párhuzamosan a főgimnázium óraadó ének-zene tanára lett 1937-ig. A Szentkúti iskolából a Községi Központi Római Katolikus Elemi Népisiskolába helyezték (ma Székely Mihály Általános Iskola), ott tanított 1944-ig, ekkor nyugdíjba vonult.

Negyven évet töltött a tanári pályán, amiből 4 évben, 1914 és 1918 között katonai szolgálatot teljesített az I. világháborúban. Az 1920/21-es tanévben a jászberényi Tanítóképzőben is a római katolikus egyházi énekeket tanította a hallgatóknak.

Munkája elismeréseként, az 1929/30-as tanévtől már címzetes elemi népisiskolai igazgató címmel tüntették ki.

A főgimnáziumi ének-zenei nevelés

Kertész Károly 30 éves ének-zene tanári pályája a főgimnáziumban 1905. március 1-jén kezdődött és az óraadó tanárként végzett munkája a 1936/37-es tanévben ért véget. Az eltelt 32 évből két tanévben (1927/28, 1928/29) Berzátzy László volt a gimnázium ének-zeneóraadó tanára, aki azonban

Szentkúti Iskola a Kovács (ma Kossuth) utca és a Mária utca sarkán

gimnázium ének-zene tanára és 52 évig a Barátok templomának a kántora. Ő volt **Kertész Károly kántortanító**. Kiderült, hogy unokái, dédunokái közül többeket ismerek, s köszönöm az írásomhoz tőlük kapott segítséget.

Kertész Károly Menyhért (1884-1960) Jászberényben született 1884. május 7-én, tősgyökeres jászberényi családba érkezett. Édesapja Kertész Ágoston Gusztáv római katolikus néptanító, édesanyja Visnyovszky Erzsébet.

1894/95-ben a jászberényi főgimnázium tanulója lett, de csak az első négy osztályt járta itt. Ez idő alatt énekből mindig a legjobb jegyet, az egyest kapta, más tantárgyakból változó érdemjegyei voltak. Ötödik osztálytól – azt gondolom – már az Egri Tanítóképzőben tanult.

Az egri tanítóképző középfokú intézmény volt, hiszen „az egész országban az elemi (általános) iskolák alsó tagozatának tanítóit középfokú intézményekben képezték, tehát a diákok többnyire 15 éves koruk körül kezdtek itt meg tanulmányaikat” – olvasható a tanító-

Az 1938-ban lebontott Központi Elemi Népisiskola épülete a Főtéren

„Az új iskola első tanítói állására 13-an nyújtottak be pályázatot. Augusztus 30-án eldőlt, hogy az állást Kertész Károly tanító nyerte el. »A megválasztott tanító még egészen fiatal ember, most került ki az egri tanítóképezdeből. Mint halljuk, jó zenész és kellemes hangja van«” – emlé-

más irányú elfoglaltsága miatt lemondott. Újból Kertész Károlyt kérték meg az ének-zene tanítására, az 1929/30-as tanévtől még 7 évig volt a főgimnázium tanára. Az ének- és zeneszertár anyagáért már az első évtől kezdve felelős lett, s azt rendszeresen bővítette.

A kezdeti években hetente egy-egy órában tanította a műéneket az I. és a II. osztályban, a zenét heti 6 órában I-VIII. osztály tanulóinak. A későbbiekben sokszor változott az óraszám

Az 1910/11-es tanévben a következő olvashatók a rendkívüli kötelező tárgyak beszámolóí között:

„Műének. Heti óraszám 2. Tanár: Kertész Károly. Tk. Harrach, Magyar Arion, Zsaskovszky, Énekkönyv. – Tananyag: Az I. fokokosztályban a kezdőkkel: elméleti rész, a hangjegyek általános ismertetése után a dur skáláig, gyakorlati rész, egy és két szólamú világi dalok és egyházi énekek.

A II. fokokosztályban a haladóknál: elméleti rész, a már tanultak ismétlése, dur és mol skálák, gyakorlati rész, egy és négy szólamú világi dalok és egyházi énekek. (...) Zene. Heti óraszám 3 (a kezdők és haladók), 3 (a zenekarnak). Tanár: Kertész Károly – Tananyagul a Hóman-féle hegedű iskola I-II. és a Köhler-féle zongoraiskola I-II. része szolgáltat, úgy a kezdőknél, mint a haladóknál.

A tanulók száma: Hegedűn 4, zongorán 3. A zenekarban heti 2 órában összesen 12 tanuló vett részt. A zenekar növendékei könnyebb átírású több darabot tanultak, melyekkel az intézet hangversenyén és iskolai ünnepein léptek föl.”

Az 1935/36-os tanévben I. osztályban heti 2, II. osztályban heti 1 énekóra volt, a karénekre heti 1 óra jutott. Az énekórákon a végzett tananyagról Kertész Károly azt írta: „az I. o.-ban 30 dal, a II. o.-ban 40 dal. A dalokban kínáló elméleti részek. Dinamikai jelek. A dur és a moll hangnemek ismertetése, módosító jelek a kereszt és a bé.”

Az 1930-as évek közepén Jászberény városában létre hozták a zeneiskolát, így az 1936/37-es tanévtől már zenét nem tanítottak az iskolában, de a „zeneiskolába járó növendékeiből Kertész Károly zenetanár zenekart szervezett, amely intézetünk ünnepélyein szerepelt szép sikerrel. A zenekarnak 8 tagja volt.”

Harminc éven keresztül a kötelező énektanulás mellett a József Nádor főgimnázium tanulóinak „egyházi és világi énekkarának vezetése ... Kertész Károly, helybeli rom. kath. elemi népiskolai tanító úr gondozása alatt állott.

Az énekkar munkáját és haladását a rom. kath. istentiszteleteken, az iskolai ünnepeken és a tanintézet hangversenyén mutatta be.”

A hangversenyeket minden évben a szegény tanulók fölségélyezésére rendezte meg a főgimnázium. A hangverse-

nyeken, iskolai ünnepeken minden alkalommal a diákokkal együtt a tanári kar tagjai közül többenis felléptek, így Kertész Károly is, s ő gyakran kísérte is valamilyen hangszeren tanítványait.

A következőkben csak néhány eseményt sorolok fel a 30 év történéseiből, kiemelve az iskola kórusai vezetőjének műsorbéli részvételét.

1911. április 18-án a jótékonyági hangversenyen negyedik számként hangzott el a következő: „Ch Dancla: Trio: a) Melodie, b) Petit fragment de sonate, c) Barcalore; előadták Simonyi Gyula, Kertész Károly urak és Vágó Gyula VIII. osztályú tanuló.”

1913-ban február harmadikán rendezték meg az ifjúsági hangversenyt. A

Az 1924/25-ös tanév értesítőjében olvasható: „Március 21-ét ismét Jókai emlékének szenteltük. Ünnepélyünk magas nivójú és a nagy regényíró emlékéhez méltó volt. ... 8. Kun L. Szerenád a Tisza-ház előtt. Előadták Kertész E. V., Kertész P., Gedei J. VIII. o. t. és Kertész Károly zene- és énektan. ... December hó 17. és 18-án rendezett disztornán növendékeink tagszabad és buzogány gyakorlatokkal szerepeltek, majd a függőlét-rán, gyűrűhintán, korlátton és nyújtón bemutatott szép számaikkal érdemelték meg a hálás közönség tapsát.

Ütemes gyakorlatok sikerét Kertész Károly ének-zene tanár és Gedei József VIII. o. tanuló hegedű-játéka is fokozta.” (A Kertész E. Erzsébet volt, a Kertész P.

Osztálykép az egykori Központi Iskolában 1940. május 28-án. Középen Kertész Károly tanító úr

gazdag program egyik száma „Op. 63. Kummer A. F.-től. a) Cantabile, tempo giusto. b) C antabile iagrimozo. Gordonkán előadta Varga István VIII. oszt tanuló, zongorán kísérte Kertész Károly úr.”

A jótékonyági hangversenyt 1914. február 23-án is a Lehel-szálló nagytermében tartották. A műsor első részében az ötödik szám: „Dancla Károly: Trio. Op. 109. Hegedűn előadták Lengyel Béla VI. oszt. tanuló és Kertész Károly úr. Zongorán kísérte Siklósi Tamás VIII. oszt tanuló.”

1911-ben az október 6-i, az aradi vértanúkra emlékező iskolai ünnepségen Böhm Sándor VIII. osztályos tanuló Kun-Váradi: Petőfi a Hortobágyon című melodramáját szavalta, „hegedűn kísérték Kertész Károly és Simonyi Gyula, zongorán Király Győző urak”, az iskola tanárai

Piroska volt, Kertész Károly leányai?).

Az önképzőkörben az 1932/33-as tanévben ének- és zeneszakosztály alakult. A tagok ének- és szóló zeneszámokkal igen sokszor léptek fel, változatossá tették a gyűléseket, de az iskolai ünnepeken is sikerrel szerepeltek.

„A zenekar az önképzőkörben és az intézet ünnepélyein szalonzenekarra átírt hazafias dalokat és különféle szerzőknek átírtait adta elő. Többször zene- és énekkarra átírt együttesben is szerepeltek.”

Rákóczi Ferenc halálának kétszázadik évfordulóján 1935. április 8-án az önképzőkör emlékező díszközgyűlést rendezett. A szép, megható műsor hetedik számként „Kertész Károly ig. tanító zongorakísérete mellett kuruc dalokat énekeltek Megó Tibor és Simák Aladár VIII. o. tanulók”.

(folytatás a 4. oldalon)

(folytatás a 3. oldalról)

Az önképzőkör munkáját úgy is segítette, hogy több alkalommal zene-műpályázatot írt ki, s a beérkező pályamunkákat elbírálta, értékelt.

A kórus és a zenekar is kilépett az iskola falai közül, istentiszteleteken, városi és a templomi rendezvényeken szerepeltek.

A jászberényi Katolikus Legényegylet évfordulós ünnepségén 1930-ban a szentmisét a főtemplomban dr. Kele István mutatta be, s Kertész Károly vezetésével a gimnázium énekkara énekelt.

Bakky János jászberényi születésű pap első szentmiséjét 1931. február 16-án a főtemplomban mutatta be. A szentmisén szintén a Kertész Károly vezette gimnáziumi énekkar énekelt.

1933 decemberében a városban az Actio Catholica (a hívők közreműködése a papság apostoli munkájában) előadás-sorozatára került sor, amelyen nagy sikere volt a Kertész Károly vezetésével működő gimnáziumi énekkarnak.

A Barátok templomának kántora

A Barátok templomában 1907-ben működő kántor rendőrségi ügybe keveredett és május 14-én elbocsátották. Már korábban is szó volt arról, hogy pályázatot írnak ki új kántor alkalmazására, s ezen a napon – május 14-én – a következő – kicsit furcsa felszólító módban indított – bejegyzés került a Historia Domusba: „Ugyanaznap felszólított a kántori állás elvállalására Kertész Károly elemi iskolai tanító, aki örömmel vállalkozott; míg aznap beszéltem a polgármester úrral is a dolgról és pártfogását kértem erre nézve, mire ő kijelentette, ha úgy terjesztem be, hogy a szerzetház ajánlására kérem a tanács általi kinevezését – akkor meglesz, de ha másképpen, akkor semmi sem lesz megadva...”

16. A mai napon Tek. Kertész Károly végezte a kántori teendőket.

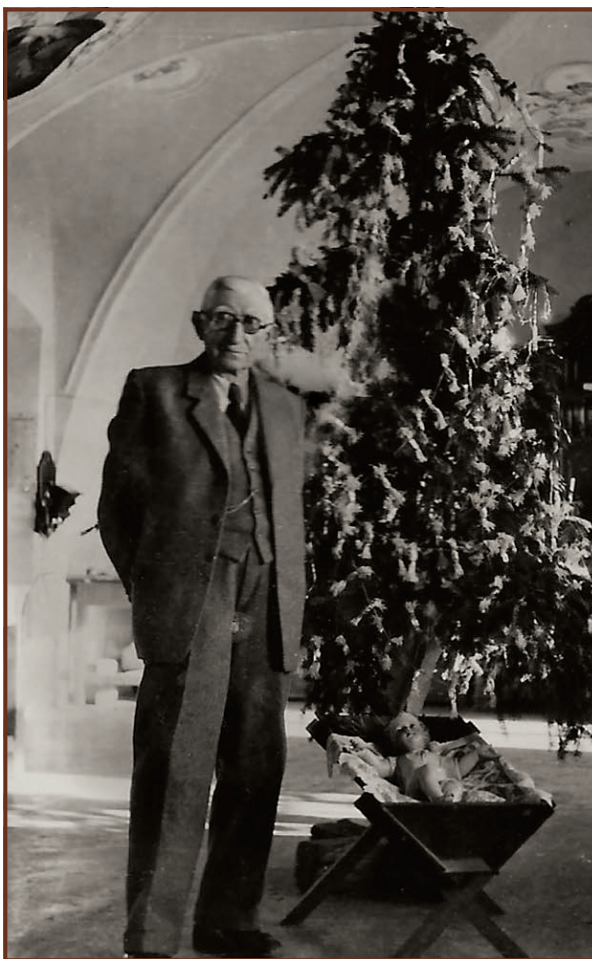
20. Nem egészen csak ajánlja, de a város részéről is kéri a kinevezést.

Június Tanácsi válasza: nyomatékostítja, hogy a szerzetháznak csak ajánlatteli joga van, de mivel Kertész Károllyal szemben semmilyen kifogás nincs, ezért

belemennek. A pályázat hirdetését kivételosen mellőzi.”

Így tehát 1907-ben a jászberényi Ferences templom (Barátok temploma) világi kántora (egyházzenésze) lett. Minden nap maximális tisztelettel, teljes tudásával, elhivatottan végezte az egyházzenei feladatát.

Az istentiszteleteken a gyülekezet énekét és a templomi kórust orgonán kísérte. S természetesen a liturgikus szabályoknak megfelelően önálló or-

1949 karácsonya a Rendházban

gonjátékával is részese volt az istentiszteleteknek. Nagy létszámú templomi vegyes kórust vezetett. A kórusnak rendszeresen tartotta a próbákat, egyházi többszólamú énekeket tanított be, az istentiszteleteken kívül más alkalommal is felléptek.

1910 márciusában azt írta a história jegyzője: „Kötelességemnek tartom megemlíteni, hogy az idei Passiókat, ami kántorunk Kertész Károly buzgósága folytán minden alkalommal (virágvasárnap és nagypéntek) a városunkban szervezett dalárda végezte a lehető legszebben, úgy szintén a feltámadási körmenet alkalmával is.”

Más egyházi eseményeken is ellátta a kántori szolgálatot. A jászboldogházi templomot 1930 augusztusában szentelték fel. Az ünnepi prédikációt Melcher Bertalan, a Nagyboldogasszony Főtemplom káplánja mondta és Kertész Károly énekelt.

1944-től, a tanári pályáról történő nyugdíjba vonulása után a kántori szolgálatot változatlanul ellátta. A II. világháborút követően nehéz időszakok következtek, de ekkor is tökéletesen

helyt állt. A Barátok templomának történetkönyve, a Historia Parochiae több helyen tartalmaz rá vonatkozó megjegyzéseket. 1944-ben kapta meg a Szent Ferenc rend Jászberényben az ideiglenes lelkesi állomást, kereszthelhetek, temethettek is. Ebben az évben az időjárás igencsak elviselhetetlen volt, sokan haltak meg, sok volt a temetés. November 27-én írták: „Temetéseknél a viharos napokban atyáink látják el a kántori szolgálatot is. Igen nagy a sár-esőzés, öreg kántorunk igényli a segítséget.”

1946. november 22-i bejegyzés: „Leányénekkarunk szép énekléssel köszöntötte Szt. Ceciliát a 6 órás szentmisén. Népelektanítást a Szent vagy Uram énektár szerint minden vasárnap a litánia előtt tartunk.”

1947. november 20-án örömteli eseményről számolt be a történetíró: „Ünnepeltük Kertész Károly kántorunkat 40 éves itteni kántori szolgálata alkalmából. D. e. 9 ó. ünnepélyes nagymisést mondott Tartományfőnök atyánk a jubilánsért és családjáért. Utána a kulturházban gazdag műsorú köszöntő ünnepség. Pápai áldást, rendi confrátori

okmányt, érseki elismerő levelet, sok köszöntőt és ajándékot kapott a jubiláns. 80 terítéses ebédet adott a Rendház.”

1947. december „14. Karácsonyi énekfüzeteket nyomtattunk. Elfogyott vagy 2000 drb- - Énektanítás rendszeresen folyik a templomban.”

1948. november „21. Délután ½ 6 ó. szépszámú hívő jelenlétében szent Cecilia ünneplésére és a közelgő Adventre előkészületül »Énekes Áhitat«-ot tartottunk templomunkban. P. Veres Géza vezénylese, Kertész Károly orgonakiséréte mellett a Ferences Leánykórus közreműködött. December, 17. A Szentírás megkedveltetésére d. u. 5. ó.

bibliaolvasást tartottunk a templomban s hozzákapcsoltuk a karácsonyi énekantást.”

1949. április „13. Jeremiás siralmait 5. ó. magyar nyelven is énekelték kántor és társai.”

1951. március „21. ...A mi templomi leány-énekkarunk is működik. Tagjai dicséretes szorgalommal járnak énekelni.”

1952. március „2. Első vasárnap. Egész nap szentségimádás. D. u. 4-kor szentségbetétel, s utána közös keresztút a pap és kántor vezetésével”.

1953. augusztus „27. Végre csaknem másfélhónapos huzavona után megtörtént a plébánia átvétele. Kertész Károly és Kormos László egyházközségi képviselőtestületi tagok jelenlétében.”

Hetvenharmadik életévében, 1957-ben már az 50 éves kántori szolgálatát ünnepelték. Az Új Ember című újságban 1958. február 2-án „Ötven szál gyertya ég” címmel jelent meg cikk a különleges ünnepről.

„Az ünnepi asztal körül barátai és tisztelői ülnek. Eloltják a villanyt – néhány percre –, hogy csak azok a gyertyaszálak világítsanak, melyeket az ötvenéves templomi szolgálat emlékére gyújtanak. Ötven szál gyertyát Kertész Károly tiszteletére, aki egy fél évszázaddal ezelőtt szegődött el a jászberényi „barátok templomának” kántori tisztjére. Ötven esztendő nem nagy idő, ha arra gondolunk, ebben a templomban és elődeiben immár félezer esztendeje – pontosabban 485 év óta – zeng az Isten dicsérete imádságban és énekben. Nagy idő azonban az ötven év, ha az emberi életkor határai között mérjük fel. Ötven éven át mindennap odaülni az orgonához a sok misés templomban és jó szívvel, imádságos lélekkel muzsikálni, énekelni, utána pedig tanítani az elemi iskolában, a gimnáziumban éneket és zenét oktatni, esténként a közművelődés ügyét szolgálni a kultúrházban és mindezt úgy, hogy az ötven év napjai valósággal egymásba folytak, mint a papi zsolozsma szavai: nem volt érdemtelen a szolgálat nem volt haszontalan élet.

Valaki meggyújtja az első gyertyát. A kicsinyke láng fellobbanva, sercegve, parányi szikrákat vetve ég. Igen ilyen volt az első esztendő. Ilyen lobogással, szikrázó lelkesedéssel teljes. (...) ahogy most egymás után gyullad ki az ünnepi asztalon az ötven szál gyertya és mindig több fény, mindig tisztább lobogás tölti be a falakat és szíveket, s ahogyan az az első, nyugtalan lobogású gyertya is megcsillapodik, beleszelidül a többinek

ragyogásába, úgy mélyült el az ő hivatása is a szaporodó esztendők során. (...) Mert eggyé lett ő templomával és templomának lakójával. Eggyé nemcsak a szolgálatban, nemcsak az orgona áradó hangjainak ölelésében, hanem az Úr asztalának örök vendégségében is, amint élete mottójául idézett szavakkal vallja meg előttünk:

»Akit Te táplálsz szent örök magaddal, Ajakán annak mindig fakad dal...«

Az ünneplésre egy távirat tette fel a koronát, „melyet a Szentatya küldött a jászok kántorának ötvenéves egyházi szolgálatára elismerésül.”

Kertész Károly közismert, közkedvelt ember volt, sajnos már kevesen vannak, akik ismerték és emlékezhetnek rá. Talán csak azok, akik az 1950-es években még gyerekek voltak, s a név hallatán régi képek villannak fel az emlékezetükben. „Kis ministránsként a már idős kántort ismertem. A magas, szikár ember mindig kérte, hogy a mise kezdetén ne húzzuk rá a csengőt, csak akkor jelezzünk, amikor már felér a karzatra.” – emlékezett vissza Taczman András diakónus.

Az idős kántor két év múlva, 75 éves korában átadta a szolgálatot fiatal utódjának. „Jászberényben 52 éves templomi szolgálat után nyugalomba vonult Kertész Károly, a barátok templomának kántora. Rozsáli Menyhért főesperes ünnepélyes szentmisén búcsúztatta el a nyugalomba vonulót, aki egy fél évszázadon át odaadó buzgósággal teljesítette hivatását a jászság kegytemplomában” – írta az Új Ember 1959. július 26-án.

A tanítói, kántori munkán túl

Aktív tagja volt 1927-től a jászberényi Palotási Dalkörnek, a Római Katolikus Vegyeskarnak pedig orgonistája. Az 1926/27-es tanév évzáró ünnepélyén megalakult a Jászberényi Gimnáziumi Iskolatársak Egyesülete, a szervező bizottság tagja lett.

Énekkari műveket, énekeket írt. A főgimnáziumi önképzőkör mindig nagy sikerű ünnepélyeket szervezett. Ilyen volt az 1932. május 7-én a cserkészcsapattal közös szervezésük is. A műsorban két olyan szám is elhangzott, melyet szerzőtársaival Kertész Károly írt., ezek Szöllősy – Kertész: Hazaszeretet és Révfy – Kertész: Magyar nóta. Mind a kettőt zenekari kísérettel énekelte a vegyeskar.

1939. január elsejére, újév napjára írt két, kézírásos énekét olvastam.

Az egyik hét versszakos ének a Jézus Társulat halottainak lelki üdvéért imádkozott.

Újév napján 6 óraker.
Jézus világ Megváltója,
aki hozzánk lejtöttél
Te szent jövedeled által
nekünk üdvöt szerzettél
Az új évnek első napján
a lábaidhoz borulunk
Vedd kedves áldozatunk,
amit most neked nyújtunk.

Első kerületi Jézus társulat
mondat misét
Minden meghalt hű tagjának
lelki üdvösségéért.
Kérnek Atyánk, hogy hallgasd meg
buzgó hő imádjukat
És az ő megholtjaiknak
örök nyugalmat adj.

Tekints rájuk kegyes Jézus
kik szent neved tisztelik
A Te drága névnapodon
szent áldásodat kérik.
Társulatod hű tagjait
hallgasd meg téged kérnek
Bíznak benned hogy a mennyben
egykor majd üdvöt nyernek

A második részben, amit a tizenegy órai misére írt, egy két éve meghalt édesapja mennyei örömét kérte. A másik hat versszakos ének a reggeli fél nyolcas misére készült – a család kérésére – a tizenkét éve meghalt apa és a húsz éve meghalt anyja halálának évfordulójára.

Színpadra állított egy oratóriumot. A Napi Hírek című lap 1926. december 20-án számolt be a következőkről: A jászberényi ferencrendiek vezetése alatt álló kultúrházat most avatták fel Almássy Sándor főispán fővédnök és a felszentelést végző Török Kálmán egri prépostkanonok jelenlétében, Az ünnepélyes megnyitó hangverseny keretében az előkelő közönség nagy tetszése mellett mutatták be Berevás-Lányi Szent Ferenc oratóriumát. A mű Kertész Károly érdekes színpadi beállításában, dramatizált dialógusokban került előadásra. A kórusokat a plébániai vegyeskar és az állami tanítóképző. férfikara szolgáltatták. Az oratórium mély hatást tett és a hallgatóság lelkesen ünnepelte a szerzőket és az előadókat. A kultúrház létrejöttéért P. Riba Hugó házfőnök lelkes munkáját illeti az elismerés.

(folytatás a 6. oldalon)

(folytatás az 5. oldalról)

A MTA BTK Zenetudományi Intézetének Hangarchívumában hat olyan hanganyag található, mely jászkun népdalokat tartalmaz: „Véletlenül felteltek a polcra, Mikor Bandi betyár lett, Jászberényi nagy templomban kilencet ütött az óra, Ha kiállok a jászberényi kaszárnya elejbe, Édes anyám mossa ki jáz ingemet, Még az anyja nem is tudja.”

Az adatközlő Kertész Károly volt, aki felénekelte ezeket adalokat a korabeli technikára, a fonografra. A hangfelvétel mellett megtalálható a népdalok kottá-

Kertész Károly és jegyese,
Hallay Piroska 1905-ben

ja is. (Természetesen a hangarchívum anyaga ma már digitalizált.) Nem találtam a felvétel időpontját, de feltételezésem szerint a XX. század elején történt. Ugyanis a gyűjtő több esetben Deák Ferenc volt, aki 1902 és 1912 között tanított jászberényi főgimnáziumban és foglalkozott a Jászság népköltészetével. Óriási élmény volt meghallgatni ezeket a dalokat, s gondolatban visszamenni a múltba.

A család

Kertész Károly egri diákévei alatt ismerte meg későbbi feleségét, Hallay Piroskát, akinek testvérbátyjával zongorán, hegedűn együtt játszottak. S valószínűleg Hallay Piroska volt a fő vonzerő Kertész Károly számára. Hiszen a tanítói diploma átvétele után nem sokkal, 1906-ben összeházasodtak. Házasságuk ötvenéves évfordulóján 1956 szeptemberében megkapták

XII. Pius pápa apostoli áldását, melyet a család értékes ereklyeként őriz.

Három leányuk született. Piroska (Huszár Elemérné), Erzsébet (Buczkó Jánosné), Magdolna (Szentirmay Jenőné). „A nagypapa jövedelme elég volt arra is, hogy minden lányának szép hozományt adjon.

A legnagyobb lány, Piroska érettségizett, ami abban az időben lányoknál igen nagy dolog volt. A legkisebb lánya Kecskeméten az Angolkisasszonyoknál tanító lett.

Erzsébet tanító férje gazda családból származott, Magda férje adóhivatalnok volt, akit az 1950-es években koholt vádak alapján internáltak” – írta legidősebb (93 éves) unokája, Huszár László,

dulásokra. A fiúgyerekek büszkék voltak arra, hogy ők bemehettek a Rendházba, a lányok, asszonyok pedig csak a parton szálltak csónakba, amibe tízen is belefértek.

A kirándulás célja a Rendházhoz tartozó „Gondúzó”-nek nevezett kis sziget volt, ahol el lehetett fogyasztani vagy sütni-főzni a finomságokat. Ezen a kis szigeten volt a Kántor-föld is, itt termelt a család zöldségeket, kukoricát, stb.

A család férfi tagjai délutánonként, ha idejük engedte, az „Úri Kaszinóba jártak, sakkoztak, kártyáztak, beszélgettek. Nagyapa nagyszerűen összefogta az embereket, a családot. Minden karácsonyt ott töltöttünk, sokszor két hétig is. Húsvétkor egész nap locsolkodni

Pápai áldás az 50 éves házassági évfordulójukon

ők Gyöngyösön laktak, de sok időt töltött a nagyszülőknél.

A nagyszülők a hat unokát is (Huszár László, Huszár György, Buczkó Erzsébet, Buczkó János, Szentirmay Szabolcs, Szentirmay Zsolt) a lehetőségekhez képest segítették. Például mindegyikük esküvője Jászberényben volt, s a Kossuth utcai családi házban ünnepeltek. Unokái, dédunokái örökölték zenei és ének tehetségét.

„Nagypapa büszke volt arra, ha én is énekeltem vele együtt a templomban, ő kísért orgonán. Volt, amikor Húsvétkor a Passióban is énekeltem, kiskántornak hívtak. A Ferences rendháznak csónakjai voltak a Zagyván, ezeket nyaranta sokszor használtuk nagy családi kirán-

mentünk a sok rokonhoz, ismerőshöz. Sokszor jöttek vendégek, a sok finomság mellett éneklés és tánc mindig volt. A vendégségbe mindig eljöttek a ferences atyák és a világi papok is.

Nekünk az természetes volt, hogy velük úgy beszélünk, mint a civil emberekkel.

A ferences atyákhoz rendszeresen bejártunk beszélgetni. Emlékszem az első detektoros rádiómat az egyik atyával közösen építettük” – elevenített fel néhányképet, pillanatot a család életéből az unoka, Huszár László, és még hozzá tette: „Ezek az idők meghatározták egész életünket, szilárd keresztény világnézetünket, értékrendünket, polgári életformánkat, magyarságunkat.”

Néhány nyugdíjas hónap után a kántortanító örökre elhagyta a földi létet, a jászberényi Szent Imre temető családi sírhelyén pihen több rokonával együtt.

1957 júliusában Miskolcon, feleségével

„Kertész Károlyt, a jászberényi barátok templomának ötvenkét éven át volt kántorát szeptember 17-én a helybeli és környéki katolikus hívek százai kísé-

Kertész Károly és felesége 1958-ban az 50 éves kántori jubileumon

ték utolsó útjára. A temetési szertartást Rózsáli Menyhért c. apát, egri apostoli kormányzói helynök végezte nagy papi asszisztenciával. Sírhát körülállták a Jászság kántorai, pedagógus társai és tanítványainak népes serege.” (Új Ember 1960. október)

Kertész Károly halálával 1960-ban olyan embert veszített Jászberény, aki a legnehezebb időkben is helyt állt, szolgált. Már gyerekkorában édesapját követve tanító, illetve kántor szeretett volna lenni, semmi több. Elérte célját. Kántortanító lett. Sok ember életének volt része, Istentől kapott képességét jól kamatoztatta tanítóként, egyházenészként, zenetanárként, családapa-ként. Halálának hatvanadik évfordulóján ezzel az írással szerettem volna tisztelni emléke előtt.

Források:

A jászberényi József Nádor Gimnázium évkönyvei 1894 – 1940 között

Huszár László unoka, Petri Andrásné Buczkó Erzsébet unoka, Petri Márta dédunoka emlékezése, a családi albumból származó fényképek.

Historia Domus IV. kötet 1855–1937

In: VI. 3 – Conventus Jászberény (MFKL) – Köszönöm Lukácsi Katalin segítségét.

Dr. Suba Györgyné: Cipruság – Virágszál, Isten országának munkásai Jászberényben, Jászok Egyesülete, KÉSZ jászberényi csoportja, Nagyboldogasszony Föplébánia Jászberény, 2015

Historia Parochiae OFM in Jászberény ab anno 1944-1995 – Köszönöm Besenyi Vendel helytörténész segítségét

Jászberény katolikus élete, KÉSZ könyvek 4., Keresztény Értelmiségiek Szövetsége Jászberényi Csoportja, 2010

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár dokumentumai – Köszönöm Bojtos Gábor főlevéltáros segítségét

https://www.tapiokultura.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=2444:megujult-a-112-eves-epresi-iskola&catid=15&Itemid=101
http://epa.oszk.hu/03000/03049/00001/pdf/EPA03049_katolikus_almanach_1927_283-340.pdf

A magyar muzsika könyve (Budapest, 1936) Zenei gyűjtemények és egyesületek a XX. század zenélő Magyarországa

Új Ember, 1958 (14. évfolyam, 1-52. szám) 1958-02-02 / 5. szám

Új Ember, 1959 (15. évfolyam, 1-52. szám) 1959-07-26 / 30. szám

Új Ember, 1960 (16. évfolyam, 1-52. szám) 1960-10-02 / 40. szám

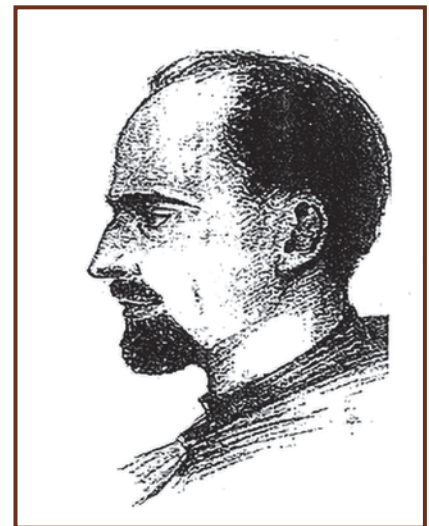
Nemzeti Ujság, 1933. december (15. évfolyam, 273-296. szám) 1933-12-14 / 283. szám

Csőrgő Terézia
nyugdíjas biológia-kémia szakos tanár

P. Tamás Gergely Alajos

105 éve született
a József Nádor Gimnázium
dalos kedvű
ferences növendéke

Tamás Gergely 1915. szeptember 18-án született Öregcsertőn, Bács-Kiskun megyében. Szüleinek, Tamás Mihálynak (+1941. 03. 10) és Molnár Erzsébetnek négy gyermeke született: Ferenc, +Gergely, Mihály és Gergely. Miután Gergely nevű bátyja meghalt, így ő ismét Gergely néven szerepelhetett. Nagybátyja, Tamás Alajos (1858-1932) a provincia híres reformátora, a XIII. Leó féle reform bevezetője, provinciális volt. Az ifjú Gergely elemi tanulmányait odahaza Öregcsertőn végezte. Gimnáziumba Kalocsára iratko-

Tamás Gergely Alajos atya

zott be a jezsuitákhoz. Itt azonban csak egy évet tanult az 1927-28-as tanévben. Talán nagybátyjának hatására beköltözött a pécsi Collegium Seraphicumba, s ebben a városban folytatta gimnáziumi tanulmányait. Sovány, erős gyerek volt, haja fekete, bőre olajbarna. Társaival barátságos volt, szívesen szórakoztatta őket történetekkel. Híres volt utánzó képességéről. Öltözködésében szerette az egyedit, mindig bársonynadrágban járt, mert az jobban bírja gyűrődést, kevésbé koptatják a padok. Vasalt-patkolt bakancsot hordott. Nem törődött vele, ha valaki nemtetszését fejezte ki öltözködése miatt. (folytatás a 8. oldalon)